

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ
ПОВРЕМЕНИ СПИС ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

Ову књигу Филолога уредили
М. ПАВЛОВИЋ Р. БОШКОВИЋ М. ПЕШИКАН

Секретар
Ж. СТАНОЈЧИЋ

књ. XXX — св. 1—2

БЕОГРАД
1973

Żdzisław STIEBER

(Warszawa)

IZOGLOSA POŁUDNIOWOSŁOWIAŃSKO-WĘGIERSKA

W języku serbsko-chorwackim istnieje, jak wiadomo, często używany zwrot *u redu* 'w porządku' (= ang. *all right*, *o key* etc.). Podobny zwrot istnieje w słoweńskim: *v redu*. Również *vo red* występuje w tym samym znaczeniu w literackim języku macedońskim. Wreszcie i po bułgarsku można powiedzieć *sičko v red*, chociaż chyba częściej się mówi *sičko na red*. Rzeczownik *red* w znaczeniu 'porządek' (= niem. *Ordnung* itd.), podobnie jak wyżej wymienione zwroty z tym rzeczownikiem, jest więc cechą całego obszaru południowosłowiańskiego.

Na całym obszarze północnosłowiańskim kontynuanty fonetyczne rzeczownika **rědъ* mają inne znaczenie (= neim. *Reihe* itd.). Niemieckiemu *Ordnung* odpowiadają znaczeniowo: ros., ukr., i śl. *poriadok*, brus. *paradak*, pol. *porządek*, czes. *pořádek*, głuż. *porjad* albo *porjadk*, dłuż. *porěd*. Stąd też południowosłowiańskim zwrotom typu *sve u redu* odpowiadają ros. *vsë v poriadke*, pol. *wszystko w porządku*, czes. *všecko v pořádku* itd.

Język węgierski zapożyczył psł. **rědъ* w niewiele zmienionej postaci *ernd*. Jednak znaczenie węg. *rend* jest zgodne nie z pol. *rząd*, ros. *riad* itd., ale z południowosłowiańskim *red* i osznacza to samo, co niem. *Ordnung*. Odpowiednikiem południowsłowiańskich zwrotów typu *sve u redu* jest węgierski zwrot *minden rendben*.

Tak więc prasłowiański wyraz **rědъ* zapożyczony przez Węgrów jako *rend* nabrał w ich języku południowosłowiańskiego znaczenia, co musiało być wynikiem dłuższej symbiozy południowosłowiańsko-węgierskiej.

Rzeczownik **rědъ* zapożyczyli również Rumuni w postaci *rând*, ale znaczenie tego słowa w rumuńskim odpowiada znaczeniu kontynuantów **rědъ* w językach południowosłowiańskich. *A pune în rând* znaczy postawić w rzędzie (niem. *Reihe*). Tak więc w omawianym ty wypadku mamy przykład szczególnie silnego oddziaływania języków południowosłowiańskich właśnie na węgierski, ale nie na rumuński.